

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și administrațiunea :

Brașov, piața mare Nr. 22. „Gazeta“ iese
Mercuria, Vinerea și Duminica.

Prețul abonamentului :

Pe unu an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe
trei luni 2 fl. 50 cr. Teri esterne pe șase
luni 14 fr., pe unu 23 franci.

Anul XLVII.

Să prenumera :

la poștele c. și r. și pe la dd. corespondenți.

Anunțurile :

una serie garmondă 6 cr. și timbru de 30
cr. v. a. pentru fiecare publicare. — Scri-
sorii nefrancate nu se primesc. — Manu-
scripte nu se retrămit.

Nr. 7.

Mercuri 18 (30) Ianuarie.

1884.

Brașov 18 Ianuarie st. v.

Se ne ferescă Dumnezeu de vremuri grele și de politica „națională“, ce se face pe la noi de către funcționari și cu funcționarii. Numai noi scim că am avut să tragem cu această politică în era provisorului Schmerlinghian și cătă de multă au fost încercate treburile noastre naționale din partea unor birocați, cari p'atunci și pe timpul înființării dualismului au jucat un rol politic mai însemnat. Am avut și funcționari mai înalți, cari făceau excepțiune dela regulă și se purtau cu-o rezervă prudentă d'acum nu voim să se vorbim de excepțiunii și nici de timpul trecut, ci de cel de față.

Atât pentru trecut, cât și pentru prezent nu ne-a venit și nu ne vine în gând de a ne atinge de sentimentele românești individuale ale funcționarilor de naționalitate română. Este vorba de politică și în politică nu hotăresce sentimentul cuiva, ci mințea și cugetarea lui p'etrușetore și constanța și tăria lui în urmărirea scopului. Nimenea nu va susține că funcționarul n'ar fi în stare să desvâlțeze și d'ensul asemeni însuși, d'el se află într-o pozițiune dependentă și prin urmare oamenii înțelepți din toate țările, ce se d'ic constituționale, au convenit în aceea, că funcționarii nu pot fi admiși ca conducători politici și chiar și în Ungaria un funcționar până se află în post, nu p'ote fi nici deputat.

Scim însă din experiență că cu toate acestea cele mai mari servicii politice le fac guvernatorii tocmai funcționarii și mai ales guvernul actual unguresc este vestit pentru înriurirea ce-o exercită asupra afacerilor publice ale țării prin legiunile de funcționari, cari depind direct și indirect dela atotputernicia lui.

De când cu memorandumul Românilor și cu manifestațiunile lor naționale din anul trecut d'el ministru-președinte s'a gândit, că nu este bine să lase conducerea politicii la Români în mâna „agitatorilor și a dușmanilor statului“, cari nu depind dela grația Escelenței Sale și de aceea a pus în mișcare pe funcționarii de Română, căți se mai află pe ici pe colo foarte sporadic, ca să sară ei spre a scăpa patria de memorandele și protestele Românilor.

Teremul de operațiune și l'a ales d-lu Tisza în Ungaria, pentru că în Ardeal, grația sistemului său de guvernare, nu uai putea afla nici cu lampa lui Diogene funcționari de Română mai înalți, cari se p'ot lua asupra acea gravă misiune, din simpla cauză, că afară de vreo doi trei, cari își vedă de afacerile lor și nu fac politică mare, în Ardeal sunt la posturile de capetenia totu numai Unguri, Armeni, Jidani s. a.

Mai întâi a fost cavalerul Mihalka, care a răpezit lancia s'a de scortă putredă din Marmăția asupra memorandumului conferinței naționale române din 1881. Încercarea lui eroică a fost întâmpinată cu hohote asurșetore din Carpați până la Tisa.

Au urmat protestele noastre contra proiectului de lege pentru școlile secundare. Atunci d-lu Tisza a început focul cu vestitele circulare episcopesci, și l'a susținut c'unu asalt alu cohortei credincioșilor săi din dietă, cinc la număr. Zădarnică și ridiculă încercare!

Sosesc alegerile municipale. Totu aparatul de funcționari se pune în mișcare, ca să curățe administrația de elemente naționaliste. În Caraș-Severin se provoca o luptă grozavă de principiu. Ideea de stat este pusă înainte

și se trambită prin țară și prin lume, că trebuie să cadă candidatul Românilor la postul de vice-comite, ca să se salveze acea idee. Persoana combatută cu atâta înverșunare era de 15 ani în serviciul acelu județ, avea totă aptitudinea pentru postul de vice-comite și ce e mai mult, făcea parte din partida guvernului, numită „liberală.“ D'el foile jidano-maghiare strigau neîntrerupt: jos cu Simonescu — de elu este vorba — căci realegerea lui ar însemna unu desastru alu guvernului și alu cauzei, ce-o reprezintă acestu guvern.

Oamenii nepreocupați își făceau cruce și se minunau de această comedie. Ce i-a ajuns pe domnii țilei ca să declare pe blândul și liniștitul Simonescu de om periculosu ideii de stat? De ce s'au sculat ei cu atâta putere în contra alegerii lui? — Dela unu timp încoco au trebuit însă să se convingă totu mai mult, că realegerea lui Simonescu de aceea a fost așa de mult combatută, pentru că elu mai înainte fusese ales de către Români naționaliști fără scirea d-lui Tisza. Și ministrul nostru de interne nu e datu a suferi în funcțiuni mai însemnate oameni, cari nu au să mulțămescă și nu așteptă totul dela grația lui.

Însuși purtarea din urmă a d-lui Simonescu adevăresce, că la alegerile trecute nu s'a tractat de persoana lui, care era destul de devotată guvernului, ci scopul falangei jidano-maghiare a fost numai de a umili și a respinge partida națională română din Caraș-Severin, ca să le fie apoi cu atâtu mai ușor a-o distruge cu totul. Șiretul ministru-președinte n'a putut se și alegă pentru această operă de distrugere unu icu mai bunu decât pe d. Simonescu însuși.

Se fim bine înțeleși. Nu voim să d'icem, că d. Simonescu ar ave intențiuni ostile față de acea partidă, care l'a susținut, l'a ales la postul celu mai de frunte în comitat și i-a ajutat a și câștigă unu renume orecare și afară de marginile județului, în care servea. D'el d. Simonescu, p'ote fără să aibă conștiința urmărilor atitudinii sale celei mai noue, să face ađi instrumentul guvernului spre a lovi în principiul celu reprezentat de partida națională română din Caraș-Severin și pe care l'a reprezentat și d'ensul, în modu implicit, pe câtu timp a fost susținut de această partidă și pe câtu timp a primit sprijinul ei.

Durerosă afacere acesta: După ce guvernamentalii s'au pus lumre și punte că să trântescă pe vice-comitele Simonescu și după ce au reeșit, organul lor din Pesta încep a l'compătimi și a asigura, că stăpânii țilei s'au îngrijit și pentru Simonescu și i voru da unu mandat de deputat, care a devenit vacant, în cercul Bocșei. Alegerea se făcu țilele aceste și d. Simonescu primesce a fi ales cu concursul aceluora, cari l'au fost respins cu câteva săptămâni mai înainte dela cârma comitatului, ear' naționaliștii fiind în minoritate se abțin cu totul dela actul electoral.

Guvernamentalii și-au dis: pe omul acesta, care și-a câștigat o popularitate atâtu de mare în timpul din urmă nu putem să l' lăsăm să se ni l'iea naționaliștii, ci trebuie să l' folosim pentru scopurile partidei noastre. Ei au lucrat cu minte și consecuent. D. Simonescu este înse acela, care n'a lucrat nici cu cap, nici n'a fost consecuent. O spunem cu părere de rău, d'el trebuie să o spunem, D. Simonescu ne-a dovedit, că se pricepe la administrația comitatului și am fi dorit să nu ne fi dovedit niciodată câtu de rău se pricepe la politica.

Nu-i imputăm d-lui Simonescu, că a primit unu mandat de deputat, d'el i imputăm că l'a primit sub asemeni împrejurări și că a mers p'na a glorifica în programa s'a de deputat propriul său desastru la alegerea de vice-comite. Dacă d-lu Simonescu, deputatul, susține, că guvernul are „intențiuni salubre“, atunci a fost o măsură de salubritate și aceea, că Simonescu, vice-comite, a fost scos afară din prefectura dela Lugos. D'el d. Simonescu nici consecuent nu este, căci dacă a primit odată sprijinul naționaliștilor la alegere, nu-i era iertat, ca elu însuși să desavuze acestu sprijin desavuându-și așa d'icându propria persoană căci din momentul când a fost resturnat de către contrarii Românilor elu nu și aparținea numai sieși, ci și aceluora cari s'au grupat în jurul lui.

Pasul neprecugetat alu d-lui Simonescu, care a cauzat așa de mare bucurie colegiului funcționarilor în activitate și neactivitate dela „Viitorul“, este foarte regretabil în toate privințele și este chiar nenatural. Sperăm însă că elu nu va aduce nici unu reu partidei naționale din Caraș-Severin și că bravi Severineni vor lupta de aici încolo în unire și mai strânsă pentru realizarea programei naționale de sine stătătoare.

Cronica evenimentelor politice.

Maiestatea S'a monarhul nostru, petrece de câteva țile în München în familia fiicei sale, princesa Gisela. Duminică a petrecut în cercul familiei. S'era a vizitat teatrul, unde s'a dat în onora Sa o reprezentați de gală.

Nunțul camerei magnaților privitor la proiectul de lege pentru căsătoriile mixte se va discuta în țilele aceste. Partisanii d-lui Tisza își bat capul acum să găsescă o modalitate potrivită cum să se retragă „cu onora“ din această neplăcută afacere, puind ad acta proiectul. Kossuthianii au prins de veste și s'au hotărât a urmări pe Tiszaiști în retragerea lor cu cea mai mare energie. „Egyet-értés“ anunță, că Kossuthiștii voiesc să provoco o discuțiune mai mare, cându se va pune la ordinea țilei nunțul magnaților, spre a silă atâtu pe guvern, cât și elementele conservatoare ale camerei, ca să și dea pe față opiniunile în cesiunile ce stau în legătură cu proiectul. Totodată a decis clubul „Independenților“ ca să rămână fidelu atitudinii sale de mai înainte și să ceră căsătoria civilă obligătoare.

„Pesti Napló“ află că primatul Simor și tavernicul Cziraky, care au fost chiamați de către Maiestatea Sa la curtea din Viena, f'ură primiți în modu foarte grațios și că amândoi s'au reîntorsu foarte liniștiți la Pesta. Audiența comitelui Cziraky a durat trei quarturi de ora, aceea a primatului peste o ora.

Chiamarea primatului Ungariei Simor și a tavernicului comit. Cziraky la curtea din Viena este interpretată de către foile de capetenia opozițiunale din Pesta în diferite moduri. „Pesti Naplo“ d'ice: „După ce d. Tisza Kalman a luat asupra și a delatură proiectul, pentru care s'a luptat, cercurile decidetore dau acum la cererea ministrului-președinte impulsul, ca să încete opozițiunea față de guvern în camera magnaților, seu celu puțin opozițiunea ce-o face clerul. Dealtmintearea cu privire la chiamarea, lui Cziraky în ori-ce casu avem convingerea că ea nu va schimbă dispozițiunea opozițională a camerei magnaților față de gu-

vernă. — „Egyetértés“, organul de frunte Kossuthistă, dice: De sigur că nu de aceea a fost chemată primatul și tavernicul la Viena ca monarhul să se consulte cu dânsii asupra unei schimbări a ministerului, căci în cazul acesta coróna ar fi intrat în tractație cu ómeni de stat, cari ar pute se formeze un nou cabinet s'eu să facă parte din el. Asemenea nu se póte admite că coróna i-a chîmătu, ca să-i înduplece să primescă legea pentru căsătoriile mixte s'eu ca să nu mai facă opoziție acestei legi. Regele știe fôrte bine că cu chîmarea primatului și a tavernicului încă nu va pute decide partea cea mai mare a magnaților de a-și schimbă atitudinea în favoarea guvernului. Cu tóte astea invitarea acestor doi demnitari nu indică nici o schimbare de cabinet pentru timpul cel mai de aprópe. Nu se póte admite nicidecum că înaltul cleru ar fi în stare a face opoziție seriósă, regulată și durabilă unui guvern, fiá elú ori de ce partidă. Și între magnații noștri conservativi tocmai comitele Cziraky este omul acela, care în această privință merge totdeauna mână în mână cu clerul. Cariera lui politică și schimbările la față prin care a trecut ne dovedesc această.

Organul ministrului-șef „Nemzet“ susține din parte-i, că primatul Simor și comitele Cziraky a fost de aceea invitați la Viena, ca regele să le spună, că încă totu mai are încredere în domnul Tisza. De altă parte „Nemzet“ desarmeză însuși această știre dîcîndu că magnații n'o ieau în serios.

Din Agram se scrie, că între diferitele partide croate se observă o mare mișcare. Starcevicianii sunt în ajun de a se fuziona cu membrii partidei Mrazovici, în care n'a mai rămas decât acesta cu trei alții. Partida națională pregătește o declarație s'eu manifestă.

În ședința sa dela 12(29) l. c. camera ungară a votat bugetul ministerului de culte; totodată a primit și proiectul de lege pentru contractarea unui împrumut de unu jumătate de milion spre a se clădi cu această sumă școlile de stat ungueresci noue.

Sunt câteva zile de când organul d-lui Tisza „Nemzet“ a publicat un articol, în care se plînge amar despre urmările, ce le are mișcarea federalistă în Austria și pentru Ungaria și dîce că domni din Pesta nu pot să mai fie indiferenți față de cele ce se petrec în cealaltă parte a monarhiei. Se pare că totodată cu „Nemzet“ a fost inspirat dela Pesta și diarul francez „Journal des Débats“, care câte odată vorbește, cum se dîce, dela inima d-lui Tisza. Așa și acum din incidentul discuției asupra limbilor în parlamentul din Viena scrie: „Evenimentele cele mai noue și politica guvernului austriac au provocat o schimbare adîncă în sistem s'eu cel puțin în practicarea dualismului. Nu numai Cislaitania, ci și Transilvania arată o aplecare pentru federalism. În Cislaitania amenință Cehii pe Germani ér în cealaltă parte Croații pe Maghiari (informația tace despre celelalte naționalități). Cât pentru Croații Tisza e destul de capabil spre a-i înfrînge (vederemo); ce se va întimplă însé în Cislaitania? Comitele Taaffe va învinge érăși fără îndoielă, dér ar însemnă a închide ochii, dîca n'amú voi a recunoște, că sistemul s'eu, care a dobîndit la început rezultate satisfăcătoare deshtëptă pretensiunii, pe cari nu le mai póte mulțumi și provócă reacțiuni periculoase.“

Rezultatele congresului economic dela Iași le resumă „Curierul Financiar“ în următoarele: În adevăr, congresul din anul acesta a eșit din starea de recunoștere și și-a dat o programă, care resumându în 16 articole, voința națiunii, strălucescă astă-zi pe drapelul mișcării noastre economice, după cum programa bătrînilor noștri a strălucit pe drapelul mișcării politice de la 1848. Elú și-a mai dat și o organizare internă cu un centru de acțiune la București și cu ramificații în tóte județele țerei, menite a înlesni și fortifica acțiunea lui pentru realizarea dîsei programe. În alte cuvinte, Congresul din anul acesta strălucescă prin două mari lucrări fundamentale; 1. Organizarea și constituirea lui pe

base eminentemente liberale. 2. Statoinicirea unui plan de campanie cu o programă bine determinată.

„Aceste rezultate împrăștiind întinericul, în care ne învîrtiam, și națiunea română știindu acum bine ce voesc și ce trebuie să facă. Congresul póte și trebuie de acum înainte să fie considerat ca instituție de utilitate publică, menită a dá ródele cele mai bune pentru țera. Congresul, mai înainte de a se despărți a decis, ca viitorea întrunire să aibă loc la Galați, și a ales noul Comitet central cu următoarele persoane: Președinte d. C. Porumbaru; membrii dd. C. Butculescu, C. Troteanu, Th. Nica, Al. Lupășcu, M. Minovici, directorul Curierului Financiar, C. Olănescu, D. Protopopescu și Remus Opran.

„Resboiul Weiss“ spune că luna trecută o cetă de vre-o 40—50 de Unguri au trecut hotarele României pe la punctul numit Chiăia din districtul Buzău, plaiul Buzău, înaintîndu până la apa numită Artagul, unde au dat foc la nisce ferestre ale d-lor N. Niculescu și Andrei Leu, prefăcîndu-le în cenușă, împreună cu o cantitate de scânduri, ce se află acolo. Positiv, este că faptul de mai sus s'a constatat de către sub-prefectul local, care a înaintat prefecturei două procese verbale, relative la această devastare.

În urmz faptului că într'unu timp abia de 1½ luna au fost îpușcate de mîni socialiste două organe ale poliției din Viena, dela despărțimîntul Florisdorf, guvernul austriac are, după cum se vede, intențiunea să introducă o stare excepțională pentru localitatea numită. Presa vieneză este spăriată prin această știre. „N. fr. Presse“ dîce: „Este starea excepțională într'adevăr în perspectivă? După tóte câte auzim, este mai mult decât o simplă veste, cându se istorisesc, că guvernul se gîndescă cu tóta serioșitatea a întîmpina crimele neobișnuite, ce s'au sêvîșit în timpul din urmă în Viena și în prîjma ei, érăși cu mijloce neobișnuite. Nu mai póte exista nici-o îndoelă în privința aceea, că ce se întelege sub acestea. Mijlocele neobișnuite sunt cele obișnuite; a se provede guvernul cu o mai mare plenipotență, a se înăsprî măsurile polițienesci, a se restrînge și mai tare dreptul de reuniuni și de adunări, libertatea cuvîntului și a presei, a se suspenda cu totul drepturile generale ale cetățanilor garantate de constituție, cari drepturi și așa sunt stîrbite prin legislațiunea specială, de nu le mai cunoști. Pe guvern nu-l împedecă nici o lege fundamentală politică în a luá astfel de măsuri. Ba nici legislațiunea nu trebuie să fie pusă în mișcare, căci facultatea, ce guvernul imperiului germanú a dobîndit numai prin legea socialiştilor, guvernul austriacú o posedă deja, grație îngrijirii, cu care nemijlocit după crearea legilor fundamentale politice s'a păstrat fiecare dintre libertățile singuratic garantate sub unu deosebitu lăcatu de siguranță.“

Organul bismarckian „Nord. Allg. Ztg.“ combate vederile espuse de curînd de d. Windhorst asupra preinsei suveranității a biserice, care nu se cuvine de cătu Papei, ér nicidecum statului. Papa a avut odată suveranitatea, întrú cătu a existat unu stat bisericesc. Suveranitatea pretinsă neconținut de ultramontanismu pentru Papa, asupra întregului pămînt, nu dá nici unu titlu de drept, și nici unu stat nu póte s'o recunoște, căci atunci s'ar dá Papei ș'unu dreptu iudiciar și penal asupra Suveranilor. „In Prusia, astfel încheiă articolul, noi nu cunoșcem de cătu o singură suveranitate; în această privință nu încapă tocmele.“

Diariul „Débats“ din Paris vorbind despre călătoria d-lui Giers dîce: „Unu fel de armistițiu tacit s'a făcut în peninsula Balcanilor; pe cătu timp Austria nu-și va relua mersul spre marea Egeă și Rusia nu va încercă să recucerescă vechia-i predominare la Belgradú nici o complicitate nu este de temut între aceste două imperii, cari, avîndu amîndou a învinge în intru numeroșe greutăți, nu se vor angaja cu ușurință în aventuri periculoșe pentru liniștea Europei.“

Se vorbește, că Regele Italiei va în-

tôrce visita prințului de corónă germanú în luna lui Marte an. cur.

Pasagiul din discursul lui Castelar pentru care acesta a fost chemat la ordine sună așa: „Acusă pe împăratul Germaniei, a căutat să ofenseze în persoana regelui națiunea cea mîndră spaniolă, servindu-se de regele drept pretext, spre a manifesta sentimente ostile contra Franciei. Ministrul spaniol ar fi trebuit să ceară explicații dela marele cancelar german.“

Emilio Castelar a fost dîs în discursul s'eu din urmă că regele Alfonso n'a fost primit la curtea germană cu mai mare distincțiune ca regele Sêrbiei și că totuși unu reg spaniol trebuia să pretindă mai mult decît unu simplu rege sêrbesc. Pentru această acțiune, se anunță din Madrid, că Castelar a fost provocat la duel din partea unui Sêrb. Afîscă cerea însé s'a aplanat fără vîrsare de sîngere.

Mare mișcare electorală se pregătește în Spania. Ministerul Canovas va avea în furcă cu liberalii și cu republicanii. În Franța se crede, că va izbucni în Spania revoluțiunea. Se istorisesc fel de fel de lucruri; între altele se dîce, că mareșalul Serano ar voi să devia regent cu ajutorul stîngei dinastice. Mareșalul stă în via corespondență cu regele spaniol, cari trăiesc în Paris.

Înalta Pórtă a adresat o nouă notă guvernului sêrbesc, prin care îl face atent în împrejurarea, că dispozițiunile legii relative despăgubirea proprietarilor mohamedani erau grați, nu s'au observat. — De alta parte Pórtă este zorită, din partea Rusiei, ca să plătescă restul din despăgubirea rebelu. Conform aranjamentului făcut sunt a se plăti pe an 350,000 livre sterl. deciu elă, dîca această nu ajunge, restul să plătescă în numărări. Rata ántăia de 350,000 livre sterl. avea să se plătescă la 31 Decemb. 1883, însé numai a treia parte s'a plătit, Rusia pretinde, ca celelalte două părți să plătescă numai de cătu în numărări.

În Belgradú a început deja cu-o mai vioacune agitațiunea pentru viitorele alegeri pentru Scupcină. Aceia, cari se mișcă în multu sunt partizanii d-lui Ristic, cari contop o sporire seriósă a partidei lor în Scupcină. De altă parte guvernul crede a scăpa c'o securitate sesiune, nevoindú a prezenta nici unu proiect politic însemnat, afară de bugete.

Se anunță din Petersburg, că comitetul Tolstoi cugetă a convoca din nou câtu experți, cari vor avea să exprime părerea lor asupra situațiunii interioare și asupra trebuinței de a se introduce reforme. Totuși elú voiesc să-și reserve dreptul de numi singur pe acești experți, cari se se copleșă din șese guvernatori și șese nobili. Rzi Kokhanow, președintele comisiei existente pentru reforme, a protestat însé contra conștii unor asemenea experți; d-sa cere, aceștia să fie numiți de adunările provinciale. D. Kokhanow și-a retras proiectul s'eu reforme și l'a pus în arhivă sigilat. Că există decâtu trei exemplare din acest proiect, unul se află în mîni împăratului, sta treilea chiar la d. Kokhanow. Adunarea vinciăla din Moscva a adresat d-lui ministru de interne rugăciunea să-i comunice acest proiect spre a-lu examina s'eu să-i permită a delegați spre a studiă bine proiectul.

(Nihilisti în Viena.) Înainte cu puțina va șeptemăni a fost îpușcat unu împărat de poliție, cu numele Hlubeck la Florisdorf, în raionul poliției din Viena, fărău până acuma să se pótă da de urma ucigașului. Dilele aceste a fost îpușcatu totu acolo detectivul Blöch, dimineța ducîndu-se la ofițiu. Acum însé ucigașul a fost prins, căci a dîndu nisce ómeni detunătura pistolului. El vedîndu pe unu individ, că fuge, s'au lăbit după el și după multă alergătură le sînd. a-lu prinde. Asasinul vedîndu că are să fie prins se oprí și slobozi din cele două revolvere le avea la sine, patru focuri asupra persoanelor rilor s'ei, rîndînd pe doi dintrînsii. În are judelui de investigațiune dîce, că detectivul Blöch a trebuit să móră, căci a fost t d

